

MINTIS

Thought, Lithuanian Daily Newspaper.
Permitted by UNRRA Team 155.
Eina kasdien be šventadienių.
Atsakingasis redaktorius J. Vasaitis.
Memmingenas, Airport, Baltic Camp.
Prenumerata mėn. 10 RM.,
Atskiras numeris 40 pf.

Lietuvių visuomenės dienraštis Nr. 58 Memmingenas Ketvirtadienis, 1946 m. gegužės mėn. 2 d. I metal

Nauja organizacija isvietintiems globoti

Londonas. Generolas Gale, UNRRA-os generalinio direktoriaus pavaduotojas Europoje pareiškė, kad bus sukurta nauja organizacija, kuri UNRRA-os vietoje rūpinsis šimtais tūkstančių išvietintųjų, kurie dabar gyvena Vokietijoje.

Minėtas pareiškimas buvo padarytas Jungtinių Tautų Organizacijos pabėgėlių reikalams tvarkyti komisijoje.

MARŠALAS MONTGOMERY IŠVYKSTA

Šiandien maršalas Montgomery apleidžia Vokietiją ir po trumpų atostogų perims Anglijos generalinio štabo viršininko pareigas.

IŠSPROGDINTAS POŽEMINIS FABRIKAS

Minden. Vienas vokiečių ginklavimosi fabrikas, kuris buvo pastatytas po Kaiserio Vilhelmo paminklu Vestfalijoje, buvo šiomis dienomis britų pionierių išsprogdintas. Fabrikas buvo 80—100 metrų gilumoje ir turėjo keturis aukštus.

IŠ PARYŽIAUS KETURIŲ KONFERENCIJOS

Paryžiuje keturių didžiųjų užs. reik. ministerių ir vakar posėdžiavo. Komunikatas nepaskelbtas. Spaudos žiniomis Austrijos pretenzijos į pietų Tirolį atmetos. Per diskusijos Austrijos klausimu Byrnes pareiškė, jog JAV savo kariuomenę iš Austrijos ir Italijos atitrauks tuoj po taikos sutarčių pasirašymo su Vokietijos vasalinėmis valstybėmis. Triesto klausimo svarstymui pakviesti Italijos ir Jugoslavijos atstovai. Reino srities klausimu britai turi parengę kompromisinį pasiūlymą, kurį priėmus ta sritis liktų Vokietijai tarptautinėje kontrolėje.

NAUJOJI PRANCŪZIJOS KONSTITUCIJA

Paryžius. Naujoji Prancūzijos konstitucija tautos susirinkimo galutinai paruošta ir gegužės 5 dieną dėl jos turėsianti pasisakyti tauta.

Platesni bara pradėdant

Ilgai užtrukęs karas sugriovė ne tik materialines, bet ir dvasines vertybes. Žmogaus dvasioj pasidarė kaž kokia klaidi tuštuma. Karas sukludė normalią pažangos raidą. Per karą užsidarė sienos, sustojė daug laikraščių, nusilpo literatūrinis, meninis gyvenimas. Daug valstybių nebeteko laisvės. Žmonės išmėtyti, išguiti iš savo namų, atsidūrė tarp dangaus ir žemės. Šis dvasinis sąmyšis, ši depresija atsiliepia į visų žmonių psichiką. Jie gyvena kaž koku netikrumu, ateities neaiškumu, baime, siauru zoologiniu gyvenimu.

Per karą buvome uždaryti. Radijas klausyti uždraustas, spauda įsivežti iš svetur neleidžiama, naujų knygų nebesirodė. Ir šiaudien, nors karas yra pasibaigęs, bet tebejauciame dar uždarumą, tą geležinę užvarą, kuri skiria ne tik nuo tėvynės, bet ir nuo kultūringo pasaulio. Angliškų, prancūziškų ar kitokių laikraščių vargiai gauname, naujų knygų iš toli neatgabena, gyvename tik radijo nuogirdomis, spėliojimais, gandais ir siauru stovyklų gyvenimu.

Lietuviškos spaudos netruksta, bet ji taip pat sunkiai susisiečia su pasauliu, su bendradarbiais, skaitytojais. Ji yra šio uždaro dvasinio gyvenimo atspindys. O norėtume, kad ji įlietų daugiau kraujo į save ir išlietų daugiau dvasios iš savęs. Kad ji būtų ne tik žinių tiekėja, bet ir naujo, pokarinio gyvenimo, naujos dvasios, naujo kultūrinio sąjūdžio žadintoja, kūrėja. Kad ji įžiebtų stiprų tikėjimą žmogumi, Lietuva, jos politiniu, tautiniu, kultūriniu ir ekonominiu atgimimu.

Spauda — visuomeninė tarnyba. Spaudos darbuotojas yra eilinis kareivis, kuris stovi visuomeninių pareigų sargyboje. Jei jis šias pareigas eina su meile ir pasiaukojimu, jis rūpinasi pirmoj eilėj laikraščių tobulinimu, net iki žinių, bet ir visuomeninės nuotalkos, dvasios kėlimu.

Šis platesnis „Minties“ baras toli gražu nebus tai, ko siekia šio sumanymo iniciatoriai. Jis bus tik užuomazga to noro sukelti dvasinį nerimą, kultūros troškulį, ieškoti kelių į platesnį pasaulį, kovoti dėl tiesos, žmogaus teisių, Lietuvos ateities. Jis bus lietuviškas baras, kuriame gali atsistoti kiekvienas lietuvis, ieškąs lietuvių brolio, o ne priešo, trokštąs lietuviams ir Lietuvai laimės ir gerovės. Be abejo, jis priklausys nuo mūsų pačių, kiek mes būsimė pozityvūs, darbūs, geros valios ir vieningi. Todėl kviečiame žurnalistus, rašytojus, menininkus, mokslininkus, visus, kurie valdo plunksną šian spaudos baran. Ateityje numatomas dar leisti dvisavaitinis literatūros, dailės, mokslo ir visuomeninio pobūdžio laikraštis. Visa tai bus tiek stipru, kiek mes būsimė stiprūs savo parama spaudai.

Kilkime ir kilkime.

Eisenhoweris reikalauja nusiginkluoti

Vašingtonas. Vienoje amerikiečių kariuomenės ir laivyno kapelionų komisijos suvažiavime generolas Eisenhoweris pareiškė, kad tik visuotinis nusiginklavimas, glaudus tarptautinis bendradarbiavimas ir nuoširdus viens kito rėmimas bei supratimas gali garantuoti taiką pasaulyje. Tarp kitko jis pasakė: „Nėra jokios vilties mums pasaulyje išlikti, jeigu mes morališkai neatsinaujinsime. Be moralinio atgimimo vieną dieną mes išnyksime atomų sprogdimo dulkėse“.

L. Janavičienė

HOME SWEET HOME!*)

Kam prašai, kad iškeliautum
Ton šalin, ton svetimon —
Gal manai, kad tyrą jausmą
Lengva auksu pažabot?

Tu klysti, jei briliantų
Suviliot tikies mane —
Neatstos man skroblo gonkų
Ten terasos puikios, ne!

Kad ir tikro perlo juostom,
Kad ir kokiom dovanom
Mano ilgesį ten guostom —
Aš vis šaukčiau: „Home Sweet Home!“

*) Namai, mieli namai!

LENKŲ KARIAI VYKS TRANSJORDANIJON

„Gazette de Lausanne“ gavo pranešimą iš Jeruzalės, kad tarp Transjordanijos emiro Abdullaho ir gen. Anderso esą vedamos derybos. Dvi lenkų divizijos turėtų būti įjungtos į Transjordanijos kariuomenę. Derybų pasėkos dar nėra žinomos. Manoma, kad iš lenkų karių atsiras 40.000 laisvų vyrų, kai Anglija demobilizuos lenkų junginius Artimuose Rytuose. Dauguma tų karių nenori grįžti į tėvynę, nes dabartinės Lenkijos vyriausybės garantijos nėra pakankamos. Atrodo, kad lenkų divizijos saugos naftotiekį.

DANAI GLOBOJA VOKIEČIUS

Kopenhaga. Vieno kongreso metų danų konservatorių partijos pirmininkas Molleris nurodė, kad šiuo metu Danijoje yra 510.000 vokiečių, kurie pereinę metų pavasarį atbėgo į Daniją, norėdami išvengti karo baisumų. Molleris pabrėžė, kad Danija negali ilgiam laikui šių pabėgėlių pas save laikyti ir kad atitinkamos Danijos įstaigos rūpinasi kiek galima greičiau suorganizuoti jų grąžinimą.

UŽDRAUDĖ VAIDINTI

Innsbruckas. Amerikiečių karinė valdžia uždraudė garsiajai kino artistei, šokėjai ir dainininkei Marika Rokck dalyvauti ateityje bet kokiuose pasirodymuose.

Kiek galint daugiau uzmusti!

Biliūnui buvo gaila kатыtės.
(Literatūrinis faktas.)

Iš žuvusių kareivių bloknotų

Suvalkija, kaip pragaras, karo ugnį. Iš tolo liepsnojo pašvaistės. Degė vienkiemiai, dvarai ir miesteliai. Nuo šūvių dundėjo žemė. Orlaiviai griovė namus, geležinkelius, tiltus ir nervus. Išvarę vokiečių kareiviai movė į šalį ir, karo demoralizuoti ieškojo moterų. Zmonės, baimės apimti, bėgo visais keliais, visom kryptim. Vieni nuo bolševikų, kiti nuo vokiečių. O visi nuo mirties. Iš virsaus krito mirtis ant ramių gyventojų, iš visų pusių zvimbė mirtis į nekaltus kareivius. Frontas vyko moderniškai ir pekliskai žiauriai.

Užfrontėje, prie plento, arti nedidelio miško gulėjo kareiviai nuotoliai daug prikritusių lavonų. Jauno, išdresiuoto vyro įkritęs veidas švitėjo, saulė, pakelės griovys, šviesūs plaukai — jį rodė esant "grynos rasės". Uniforma — tvarkinga, ženklai SS, laipsnis-leitenantas. Prie jo pirmiausia pripuolė apsiuręs, apsilėdęs, išvaręs mongoliško veido kareivis. Jį emė tuoj ieškoti laikrodžio. Kišenėje terado bloknotą, kurį pasiėmė, tikėdamasis pasitariusių špionazui. Po to, jis puolė į miškelį, kur užtikto daug lavonų. Prie medžio, aukštelininkas, gulėjo jam nepažįstamos uniformos kareivis, su naujais batais. Jis apvertė jį ir ieškojo taip pat laikrodžio. Surado, su mopograma, mano Toni, Aldona. Tie vardai jam nieko nesakė. Taip pat jis pasiėmė pinigine, nuavė batus ir nuėjo prie kitų lavonų. Trečiąjį jis užtikto nuvirtusį į duobę, prie akmens, skeveldrų apdraskytą. Jis buvo mišrios nuplysusios uniformos, pusiau rusiškos, pusiau lietuviškos. Jo kišenėse terado apdriskusį sąsiuvinėlį. Netoli jo prie kadugių krūmo gulėjo majoro laipsny, su penkiakampe, stambių, grubių bruožų, vjduotinio amžiaus lavonas. Jo rubaškojo rastos bloknotas.

Identifikacijos ir špionazo skyrių buvo nustatyta: žuvęs vokiečių SS dalinio karininkas Wilhelm Kunz, kilęs iš Prūsijos, lietuvis studentas technikas Keistutis Jonikaitis, iš Kauno, lietuvis Petras Murma, raudonosios armijos karys, majoras Ivan Samoliubov, raudonosios armijos herojus.

Wilhelm Kunz bloknotė buvo rašomas dienoraštis. Jame buvo užfiksuota: 1939 m. gegužės 10 d. Šiandien generolas mums pasakė slapta kalbą. Karas greitai įvyks. Jam reikia ruošti uoliai. Jei mes nesunaikinsim savo priešų, jie mus sunaikins. Reikia ruošti naikinti priešus tiksliai be pasigallėjimo.

Aš esu prūsas, militaristas, generolo kalbos žodžius įvykdysiu visu žiaurumu.

1939 m. liepos 17 d. Vasarą atostogaudamas studijavau "Mein Kampf" ir skaičiau Fr. Nietzsche. Kaip tie du Vokietijos dvasios galiūnai vienodai samprotauja: silpniesiems neturi būti vietos pasauly. Sunaikinti mažuosius ir silpnuosius ir iškelti Reichą.

1940 m. sausio 15 d. Prancūzija. Mano vadovaujami kareiviai eina laikrodžio tikslumu. Kovoja kaip žvėrys. Aš pats jau keliolika prancūzų nusiunčiau į aną pasaulį. Esu apdovanotas paties Hitlerio.

1941 m. rugpjūtis 13 d. žygiuojam į priekį. Rusai yra žiaurūs, bet mes dar žiauresni. Armijas jų žmonių šaudom be pasigallėjimo. Laimėjimas užtikrintas.

1941 m. spalio mėn. Pavedė man vadovauti žydų naikinimui. Išakiau iš karto žydų nešaudyti, bet kankinti, čiulpti iš jų turta ir kraują, o kai nieko nebeliks, tada šaudyti.

1943 m. Nuo žydų naikinimo smegenys pavargo. Šiaip taip išprašiau į Lietuvą specialioms uždaviniams: lietuvių inteligentijai likviduoti.

1943 m. pavasaris. Biauri ir atkakli lietuvių tauta. Reikia ją visą išnaikinti. Nenori už Reicho ateitį kariauti.

1944 m. Misija Lietuvoje nepasisekė. Užtat pakliuvau į kariuomenę ir į pačią ugnį.

Toliau bloknotė rasta moters fotografija ir laišku. Viename iš jų rašoma: Mylimas Wilhelm. Radau Tave laikraštėje, bučiuoju. Tu atrodai tikras didvyris, su pasižymėjimo ženklais ir savo didvyriška išvaizda. Bučiuoju Tave be galo. Ericha.

Keistučio Jonikaitio pinigineje tik su sekliu kruopštumu išsniukstinėta užkampinė, užsiūta vietovė, kur paslėptas moters laiškas, keletas slapų laikraščių ir popiergalių. Iš jų nustatyta, kad Jonikaitis buvo vokiečių Kauno gatvėje sugautas ir prievarta išvežtas į pagalbinis dalinius. Vienam popiergaly jis pats rašo: Tragiškiausia, kad svetimų kareivių esu apsupty ir jėga priverstas savo žemę kariauti už svetimus interesus. Jaučiu, kad žūsiu. Bus laimė, jei savo žemėje, Liūdona, kad ne dėl lietuviškos idėjos.

Kitam popieriuje rasta: Svajoju būti inžinierium, atstatyti išgriautą Lietuvą, pasitarnauti savo žmonėms. Tačiau likimas lėmė pakliūti į svetimus nagus ir niekaip negaliu iš jų ištrukti.

Aldonos laiškas graudus. Ji skundžiasi, kad sunku jai pakelti toks gyvenimas. Tėvas išvežtas, kaip stambus ūkininkas ir veikėjas, savanoris ir šaulys. Motina gulinti lovoje, mirties patale. Krašte sąmyšis. Miškai pilni partizanų. Jos kaimynas esąs partizanas, jam reikia slapta į mišką valgi gabenti. Ji taip norėtų, kad Keistutis būtų šalia jos. Ji taip drebandi dėl jo. Gyvenimas esąs toks nebetikras. Gyvenanti dar dėl motinos ir Keistučio. Ji vystanti kaip jos darželio gėlė. Ji siunčianti per rankas ir slapų laikraščių.

Petras Murma, pabėgęs į Rusiją milicininkas, buvo paimtas į kariuomenę. Iš jo nešyvaus, apdriskusio sąsiuvinėlio nustatė, kad jis mažamokslis darbininkas yra buvęs labai uolus komunistas, bet paskiau atšalęs. Grubiomis rankomis vienoj vietoj sąsiuvinėlį parašyta: ar aš žinau, už ką aš kariauju? Kitoj vietoj: Liko mano brolis, motina Lietuvoje, gera jiems savo žemėje, o kurių paibelioj aš čia stumdaus po pasvietį, nežinau, dėl ko aš čia keičiu. Trečioj: esu išbadėjęs, išvaręs, nebevaldau nei rankų, nei kojų. Kartais atrodo: griūsiu ir nebesikelsiu. Kelinti metai po šautuvu, kelinti metai alkanas, kaip šuva.

Medžiagos tikrintojas, juodas, kaip semitas, nebeišlaikė, sudraskė viską į gabalėlius ir sudėgino.

Majoro Ivan Samoliubov bloknotė buvo prirašyta daug visokių cifrų, įsakymų, planų ir išpūdžių. Iš jo rašyenos atrodė, kad jis buvo grubus, kietas, žiaurus, šiek tiek išsiblaškęs, nedidelio mokslo.

Jo bloknotė buvo iškeveržota: 1937 m. spalio mėn. 10 d. "Buvaui mitinge. Politinis pranešas aiškino apie militarizmą. Čiort žnaet, kas per sutvėrimas tas militarizmas, tik kai išsitarė voina, tada supratau. Pranešėjas šaukė, kad mes turim ginkluotis iki dantų. Baisiai mėgstu šaudyti. Dar atsimentu, kai kariuomenėj buvau, poručikas vis sakydavo: šauk taip, kad pataikytum į vokiečių. O tėvas iš mažens sakydavo: mušk, ka tik gali. Ir buvau geras mušeika. Šaudžiau gerai, visada pataikydavau.

1939 m. rugsėjo 22 d. "Paėmė į kariuomenę. Tai šaudysiu lenkus. Įsakymas žygiuoti į Lenkiją. Politrukas vakar kalbėjo kareiviams, kad reikės visus buržujus nugalėti. Jis aiškino, kad reikia šaudyti taip, kam kiekviena kulka pakliūtų ir buržujaus kaktą. Tik nesuprantu, kodėl uždraudė kareiviams šaudyti į civilius gyventojus.

1941 m. liepos 14 d. "Daug priešų jau į guldžiau. Tik tie prakeikti vokiečiai užpuolė netikėtai. Bet ir bėgdami šaudom vokiečius, kaip muses. Aš jau priskaičiau kelis tūkstančius sunaikintų.

1941 m. liepos 22 d. Bėgdamas, atsisėdau būdu, išsaugojau 50 kareivių. Už tai esu pakeltas į leitenanto laipsnį.

1942 m. vasario 19 d. "Vokiečiai įklimpo. Mes juos naikinam kaip tarakonus. Aną dieną mačiau vokiečių išžudytus mūsų vaikus. Keršydami išlupom vokiečiams akis. Mirtis banditams!

Vakar įvyko didelis karių mitingas. Politrukas aiškino, kad raudonarmiečiai turi užkariauti pasaulį, kad reikia užmušti kiek galint daugiau reaktionierių, fašistų, hitlerininkų, buržujų. Mirtis vokiškoms erkėms!

1943 m. kovo 14 d. "Nuo mano kulų žuvo tiek vokiečių, kiek popo barzdų utelių nėra buvę. Vakar mūšyje taip pasižymėjau, kad atlaikiau visą diviziją vokiečių. Esu apdovanotas aukščiausiu ordinu ir pakeltas į kapitono laipsnį. Nuo ryt vadovausiu visai būpai.

1943 m. kovo 16 d. Gavau iš motinos laišką. Ji prašo atsiųsti pinigų, nes nebegali maisto nusipirkti. Ji yra persena ir nebeįstojia užsidirbti. O kam seniam begyventi? Bet pasiųsiu kelis červoncus.

1944 m. gegužės 15 d. "Žygiuojam į priekį kaip patrakė. Greit būsim Berlyne. Mano kuopa jau kelis kartus atsižymėjo. Šiandien gavau paaukštinimą į majorus.

Vokiečiai nuo mano ginklo krentą kaip lapai. Neturiu aš jiems jokio pasigallėjimo. Juo daugiau banditų išnaikinsiu, juo rusams bus geriau.

Prieš mirtį buvo įrašyta: Aną dieną nušoviau Lietuvos partizaną. Salia jo buvo moteris su vaiku. Labai puikiai pataikiau į vaiką. Mirtis banditams partizanas!

Kai medžiagos tikrintojas įsakė iškilmingai palaidoti majorą Samoliubovą, o atnešęs bloknotus kareivis laukė pagyrimų ir paaukštinimo, užskrido vokiečių lėktuvas ir išvaikė ne tik štabą, bet ir visus kareivius. Toluomoje vėl užvirė pragaras.

Ar susitars anglai su prancūzais?

Klausimas ar susitars anglai su prancūzais iš pradžių gali atrodyti keistas ar netgi visai nereikalingas. Kokio gi čia susitarimo, atrodo, bereikia. Per abu karu anglai ir prancūzai buvo sąjungininkai, taip pat buvo tų abiejų karų laimėtojai, tai koks gi čia ginčas šiandien dar gali kilti. Iš tikrųjų gi yra kitaip. Prancūzai suspėjo jau sudaryti sutartį su Sovietais, o su anglais santykiai iki šiol tebebuvo palaidi. Tik dabar tas klausimas galutiniai ir opiai pribrendo ir matomai dabar keturių ministerių suvažiavime (balandžio mėn. 25 d.) jei ir nebus išspręstas, tai bent bus iš pagrindų pavenčiuotas („pakratytas“).

Ko nori anglai?

Anglai, kaip ir visos kitos tautos, nori pirmoje eilėje tik savo gerovės. Tačiau anglai, būdami iš prigimties kultūringi komersantai, gerai supranta dėsni: jei nori kuo gauti, tai ir pats ši tą turi duoti. Šitą dėsni anglai stengiasi realizuoti per savo įsikišimą į *pusiausvyros politiką*, kuri pasireiškia šit kokių būdu. Anglai stengiasi organizuoti (ar bent nematomai tam reikalui sudaryti) palankias sąlygas) maždaug vienodo kariško ir ūkiško svorio valstybių blokus. O persvara visada atsiranda toje pusėje, kur atsistoja anglas. Tačiau tokia politika organizuoti nelengva. Čia reikia ne tik didelio diplomatinio sugebėjimo, bet ir konkrečiai didelio karinio ir ekonominio pajėgumo.

Prancūziją anglai ilgą laiką laikė įtraukę į savo jėgų pusiausvyros politikos sistemą. Čia buvo taip. Iki pat Napoleono laikų Prancūzija vis spyrėsi prieš Angliją, mėgino rungtyniauti sausumoje, o svarbiausia jūrose. Napoleonas viską prakišo ir Prancūzijai beliko tik maldauti amžinos D. Britanijos draugystės. Šitą draugystę labai realiai sustiprino, galima sakyti įamžino, vokiečių didžiojo Reicho išaugimas Prancūzijos pasienyje. O tas Reichas net gi tris kartus labai nedviprasmiškai pademonstravo Prancūzijai ko jis iš jos nori. Tai buvo 1871, 1914

1940 metų karų metu. Prancūzija tatau gerai suprato ir „įsisąmonino“. Tuo būdu visi tie, kurie yra Reicho priešai, automatiškai virsta Prancūzijos draugais. Tik atsiminkime kaip „baisiai“ draugavo Prancūzija prieš šį paskutinį karą su Lenkija, Čekoslovakija ir Rumunija. Tos valstybės per Prancūzijos malonę įgaudavo dažnai net tokių tarptautinėje politikoje, kurio normaliomis aplinkybėmis ir suprasti nebūtų galima. Kodėl? Todėl, kad Prancūzija ilgą laiką negalėjo pasikliauti Sovietų draugyste prieš Reichą. Tad ieškojo rytuose kad ir mažų draugų. Bet galų gale tik anglai, ar geriau sakant, anglo-saksai gali pastatyti Prancūziją ant kojų. Bet dabar ko gi nori prancūzai? Žinoma ir dabar prancūzai nori to paties — draugų atsispyrimui prieš galingą eventualiai iš numirusių atsikelti Reichą. Bet su tais draugais pasidarė dabar sunkiau. Anglai, atrodo, „nesididžiuoja“ ir neatsisako būti prancūzų draugais. Bet jiems (anglams) atrodo Europos pusiausvyrai vien prancūzų lyg mažoka. Anglai dairosi į vokiečių pusę. Žinoma, į demokratišką Vokietiją, ir dar būsiąčią Vokietiją ir tai dar labai atsargiai. Anglai puikiai supranta, kad jei Hitlerio Vokietijos ir nebėra ir nėbebus,

tai visvien vokiečių tauta neišnyks, ji bus ir gyvens. O jei taip, tai ar negeriau ir juos iš kalno numatyti įtraukti į pusiausvyros politikos sistemą ir sudaryti sąlygas, kad ši tauta (vokiečių) nevirstų visą laiką išmaldų prašančia ubagų tauta. Prancūzai tatau taip pat gerai supranta ir rimtai prisibijo, kad Vokietija ne tik gali kilti iš mirusiųjų, bet atsikėlusiai gali vėl smogti Prancūzijai smūgi. Kad tas neįvyktų, prancūzai nori visam būsimam laikui Vokietiją „nušvarinti“, viena ar kita forma iš jos paimti (vien sau ar drauge su kitais) Saaro, Ruhro ir Reino sritis.

Šiaip ar taip kalbėsime, be šitų žemių Vokietija bus amžiams „kaput geworden“. Anglai, jau minėtais sumetimais, matyti, nėra linkę daryti Vokietijai tokį „charakterį“. Va čia ir prasideda prancūzų-anglų nesutarimas. Be to, anglai norėtų greičiau sudaryti Vokietijos ūkinę centrinę vyriausybę. Mat anglams nusibodo rūpintis vokiečių maitinimo reikais (tokių reikalų jie patys pas save sočiai turi) ir norėtų pavesti per centrinę vyriausybę patiems vokiečiams tą „košę išsirebtį“. Prancūzai kalba kitaip: kol nebus jiems (prancūzams) pagedaujama forma sutvarkyti Ruhro, Saaro ir Reino žemių klausimai, tol nereikia ir vokiečių centralinės vyriausybės.

Prancūzų ir anglų kortas mašos dar Sovietai. Čia reikalas yra toks. Sovietams anglų pusiausvyros ir blokų politika nepatinka, o nepatinka todėl, kad ji prieštarauja Sovietų rytų Europos blokų politikai. Taigi Sovietai, būdami prancūzų draugais (o ta draugystė labai stiprėja per prancūzų komunistus), nori palaikyti Prancūzijos reikalavimus ir nepriesti prie per daug didelio anglų-prancūzų susitarinimo. Tai va taip klausimas ir komplikuojasi. Bet ir čia dar ne viskas.

Amerikiečių dienraštis „New York Herald Tribune“ (April 16, 1946), pastebi, kad nors Vokietijos ir Prancūzijos komunistai labai nuosekliai laikosi iš Maskvos gautų instrukcijų, tačiau Ruhro ir Reino kraštų likimo klausime užėmė griežtai tautines pozicijas. Prancūzų komunistai už atėmimą, vokiečių — už palikimą. Vadinasi, arba komunistai patys nebesiorientuoja, arba nebeklauso Maskvos instrukcijų. Kokią poziciją šiuo klausimu galutiniai ir oficialiai užims Maskvos delegatas Molotovas dar nėra žinoma. Spėjama, kad palaikys Prancūzijos nusistatymą. (Patys prancūzai tuo reikalu nėra vienos nuomonės. Užsienių reikalų ministeris — katalikas laikosi kietai ir reikalauja Ruhro ir Reino žemių atskirimo, ministeris pirmininkas — socialistas linkęs į nuolaidas).

Kadangi anglų nusistatymą remia ir amerikiečiai, tai gali susidurti dvi pusės: prancūzai-sovietai — iš vienos, o anglai-amerikiečiai — iš kitos. Gali susitarimo ir nebūti. Tatau parodys visai artima ateitis. Kas dabar neatsitiktų, vis dėl to prancūzai anksčiau ar vėliau grįš į anglų bloką. Ir seniau pasitaikydavo, kad prancūzai laikinai nuslysdavo nuo prancūzų-anglų draugystės linijos, bet kiek paklaidžioję vėl grįždavo. O anglai kantrūs — laukti moka. Taip bus ir šį kartą.

Kazys Veržikas.

„SVETUR“

Tokiu vardu Švedijoje, Stockholme, išeina rotatorium spausdintas lietuvių laikraštis, kurio iki šiol yra pasirodę 10 numerių. Paskutiniame numeryje labai plačiai rašoma apie Ig. Šeinius naują švedų kalbą išleistą knygą „Den roda floden svoemmar oever“ (Raudonasis tvasas plinta). Tai daugelio švedų laikraščių recenzijos, kurios labai palankiai įvertina šią knygą ir joje keliamas idėjas. Be kitų recenzijų „Sydsvenska Dagbladet“ Sven Berger taip rašo: „Savo naujojoje knygoje tęsia jis tą kovą įtikinančiai kalbėdamas apie šių mažų tautų egzistencijos teisę. Jis nenustoja vilties. Kiekvienas, kam tenka susidurti su Baltijos pagėbėjais, žino, kad Šeinius viltis nėra kokia išimtis, bet būdingas bruožas jų tūkstančiams. Ir nenuostaba. Istorija mums rodo, kad tautinė valia sąvarankiškai tvarkytis yra nepaprastai gabi jėga“.

Neįmanoma čia išrašyti tų gražių ir argumentuotų žodžių Šeinius knygai ir Lietuvai. Tai švedų visuomenės balsai, kurie rodo, kad Švedijos spauda, inteligentija yra laisvesnės už oficialiąją nuomonę.

„MŪSŲ ŽINIOS“

Tai Zalzburgje pradėjęs eiti ir šiuo metu pasidaręs Glazenbacho lietuvių kolonijos, savaitiniu laikraščiu. Perskaičius visą komplektą, susidaro visai geras įspūdis: laikraštis redaguojamas gyvai, daug aktualių straipsnių, kultūros aktualijų, žinių, mažiesiems literatūros, poezijos. Šit Vasario 16 d. proga 23 nr rašo apie Nepriklausomybės laikų pažangą, apie mūsų tautos patriarchą J. Basanavičių; išspausdinti F. Kiršos ir J. Augustaitės-Vaičiūniūnės eilėraščiai. Džiugu, kad laikraštis, kiek sąlygos leidžia, skoningai iliustruojamas. Linkime ir toliau laikraščiui eiti pažangos keliu.

„THE BALTIC REVIEW“

Švedijoje, Stockholme, praėjusių metų pabaigoje pasirodė anglų kalba žurnalas „The Baltic Review“ (Baltijos Apžvalga), kurį leidžia Baltijos kultūros sąjunga, o redaguoja A. Horn, J. Lingis ir A. Johansons; vyr. red. Alb. Weger. Lietuviškąjį skyrių, matyt, tvarko J. Lingis. Žurnalo pirmasis numeris yra didokas, 48 pusl., turinčias ir įdomus. Jame pirmuoju straipsniu eina J. Lingio „Lietuvių tautos charakteris“, kur autorius, pasiremdamas kalba, istorija, papročiais, o svarbiausia etnologija, iškelia lietuvių būdo bruožus. Paminėjęs lietuvių praeities karus dėl laisvės, autorius pabrėžia, kad ir šiandien lietuviai trokšta ir kovoja dėl laisvės.

Toliau prof. dr. K. Straubergs rašo apie latvių tautą, Eerik Laid apie estų kultūrą. Svarbiausias yra estų prof. Kaaviko straipsnis apie Baltijos pagėbėjų tarptautinę juridinę padėtį. Autorius argumentuotai išveda, kad Baltijos pagėbėliai yra Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiai, kad Baltijos valstybės tebeegzistuoja, nes jų aneksija nėra JAV ir Anglijos pripažinta. Net ir pagal Sovietų įstatymus pagėbėliai yra ne sovietų piliečiai, nes, pagal jų kodeksą, pilietis, be valdžios leidimo išvykęs iš krašto, nustoja pilietybės. Autorius pažymi priežastis, dėl kurių tiek Baltijos žmonių pagėbė, ar buvę vokiečių išvežti. Taip pat jis nurodo, kas laukia šių žmonių, jei jie grįžtų ar būtų gražinti į savo kraštus, kol juose nėra demokratinės laisvės.

Žurnalo adresas: Blanchegatan 14, Stockholm, Sweden. Prenumerata siųsti: Klara-begsgatan 33, str., Stockholm, Sweden.

Sportas

IR ČIA POLITIKA...

Kaip jau būsimę girdėję, s. m. IV. 30. — 5. d. d. Šveicarijoje vyksta IV Europos krepšinio pirmenybės, kuriose buvo pasiryžę dalyvauti ir mūsų krepšininkai. Tam reikaliui sudarytas komitetas įvairiais būdais stengėsi, kad kaip nors ir mūsų krepšininkai išsimuštų į tarptautinę sporto areną. Tačiau. Ir čia politika suvaidino lemiamą vaidmenį. Iš komiteto nario adv. Keturakio gautas pranešimas, kad mūsų krepšininkams dalyvauti Europos krepšinio pirmenybėse Šveicarijoje, nors ir kitos kurios nors valstybės vardu, negautas sutikimas. Kalbamas reikals prieš keletą dienų buvo svarstomas Šveicarijoje, IV—jų Europos krepšinio pirmenybių organizaciniame komitete, kur buvo pareikšta, kad, jei lietuviai dalyvautų, nors ir kitos valstybės vardu, tuomet atsisako dalyvauti: Suomija, Lenkija, Jugoslavija, Rumunija ir Vengrija. Taigi dėl vienos komandos, mums dalyvaujant, pirmenybėse nedalyvautų penkios. Tuo remiantis, mūsų krepšininkams neleista dalyvauti ir įvažiuoti vizos į Šveicariją negauta. Tik per didelį vargą pavyko išgauti leidimą dviem asmenims, adv. Ketu-

rakiui ir Z. Puzinauskui, nuvykti į Šveicariją ir ten susitarti dėl galimų draugiškų gastrolinių rungtynių su užsienio komandomis.

„Dienos Naujienos“ Nr. 97.

MEMMINGENO SPORTO ŽINIOS

S. m. balandžio 30 d. ir gegužės 1 d. mūsų stovykloje įvyko krepšinio turnyras tarp estų, latvių ir lietuvių komandų. Pirmą dieną žaidė latviai su lietuviais. Po gana įtemptos kovos laimėjo latviai 18:16 (12:5). Antrą dieną įvyko dvejų rungtynės. Latviai laimėjo prieš estus 39:27 (20:13) ir lietuviai prieš estus 25:23 (14:11). Lietuvių komandoje žaidė Bedržickas (komandos kapitonas), Ažuolas, Juškus, Kundrotas, Palavikas, Januševičius ir Paulaitis.

SPORTO ŠVENTĖ FIUSSENE

Gegužės 5 d. Fiussene įvyksta YMCOS organizuojama sporto šventė. Iš mūsų stovyklos yra pakviesta apie 40 sportininkų.

***

Memmingene baigta įrengti lauko teniso aikštelė. Lauko tenisininkai smarkiai ruošiasi pirmosioms rungtynėms.

Nepraraskime savo vertes

— Sv. Kalėdų šventės mes švėsime savo tėvynėje — sakėme rudenį.

— Velykoms būsimę namie — tvirtinome žiemą.

— Sekminėms...

Taip slenka valandos, dienos, savaitės, mėnesiai. Ir štai jau dveji metai, kai mes plaučiame pasaulyje.

Šių dienų pasaulio ašis yra prekyba, spekuliacija, blznis. Prekiaujama ne vien kojinėmis, maisto produktais ar cigaretėmis, bet ir žmonėmis. Ir mes patys esame ir būsimė biržos objektas. Valstybių ir tautų tarpusavio gyvenime maža sentimentų. Juk čia ne įsimylėjusiųjų porėlė. Taip, mumis prekiaus, keis, užtatys, spekuliuos ir darys visus veiksmus, koki tik žinomi legalioji bei nelegalioji prekyboji, jei tik kas iš to turės pelno. Visoki pareiškimai, patikinimai, laisvės chartos, tautų ir asmenų „teisės“ praktikoje dažnai atrodo tiek menki žaisliukai, kurių jau ir vaikai nenori imti.

Iš kitos pusės, mes esame keršto objektas. Viena pūsė mumis yra labai užinteresuota. Ji norėtų mus gauti ir tai dar ne veltui, o su nemažu primokėjimu.

Bet čia ir susiduria biznierių interesai. Mūsų klausimas lieka „neišspręstas“. Toli mesnis gi jo sprendimas priklausys nuo tarptautinės padėties ir nuo dviejų partnerių biznio. Žinoma, mūsų balsas čia neperdaug ką reiškia, nes pačios prekės „nešaukia...“

Bet dėl to mes neturime dar pagrindo pulsti į beviltišką pesimizmą ar mestis į perdėtą optimizmą. Kol įvyks vienkoks, ar kitoks klausimo sprendimas, gerai peržiūrėkime save. Yra dalykų, kuriuos mes patys galime lengvai ir greit pataisyti, kad neprarastumėm savo vertės.

Pirmiausia tai: 1. *Susmulkėjimas*. Dėl papirosų pokolio ar šokolado plytelės mes riejomės ištisas dienas, savaites. Dėl apatinių

baltinių, kojinių ar kito kurio skarmalo irsta mūsų komitetai — ūkiškosios vadovybės. Dėl tų pačių menkniekių juodinami garbingiausi žmonės. Teko matyti, kaip vienoje stovykloje rinkimų metu vienas lietuvis plūdo buv. komiteto narį. Girdi, jis esąs didžiausias vagis ir sukčius. Iš šandėlio paėmęs du pokelius cigarečių ir porą moteriškų kelnų. Būtų gal nieko ypatingo, jeigu pirmasis jų nebūtų buvęs mūsų pulkininkas, antrasis — departamento direktorius. 2. *Nenoras dirbti*. Gyvename laikotarpiu, kokio pasaulio istorija dar nežino nuo pat savo pradžios. UNRRA-os įstaigos mes suradome ne tik paramą, užtarimą, bet ir nuolatinę globą. Gal tik vieni S. Testamento žydai ką į tai panašaus buvo patyrę iš paties Viešpaties Dievo. O vis dėlto kaip mes nenorime dirbti, kad ir savo stovyklose mūsų pačių labui! Neretai net savo kampo kiek žponiščiau susitvarkyti tingime. O ką jau kalbėti apie profesinį pasiruošimą ar amato mokymąsi. Taip ir galima just, kaip kas dieną mūsų stovyklų gyventojai pasidaro vis daugiau ištįję fiziškai ir dvasiškai. 3. *Nesidomėjimas ateitimi*. Kai mes patys negalime pasukti savo likimo, daug kur susidarė pažiūra, kad mes galime nieko neveikti, net ateities dienoms nesiruošti. Girdi, valgyt duoda UNRRA. Kai jos nebus, bus kita organizacija. Vis kas nors mumis rūpinsis. Taip, pasaulyje yra daug gerų širdžių ir mus mylinčių žmonių. Bet želpimo laikotarpis nebus amžinas. Pagaliau ar negėda būtų amžinai tuo naudotis. Ateis diena, kai turėsime vėl savo prakaitu pelnytą duoną.

Todėl šiuo metu, kai mes esame tik objektas (daiktas), būkime vis dėl to sau žmonės. Nevirskime pigiais svetimųjų žaisliukais, o auginkime savyje asmenybes ir atkaskime paslėptuosius talentus, kitaip mes prarasime savo vertę.

Br. Kvikiys.

PRANEŠIMAS

Neseniai įsikūrusi Weilheim/Teck leidykla „Atžalynas“ išleido gražų keturių spalvų Vytį ir pašto atvirkus su Lietuvos vaizdeliais. Šiuo metu iš spaudos išeina smulkus keturių spalvų, vidutinio formato Lietuvos žemėlapis ir nedidelis, gražus, menininkų paruoštas propagandinis Lietuvos vaizdelių albumas su paaiškinimais anglų ir lietuvių kalbomis. Vyties detalė kainą 4 RM, atviruko — 0,30 RM, žemėlapio ir albumo po 5 RM.

Kolonijos ar mokyklos, norinčios gauti žemėlapių didesnių egzempliorių kiekį, prisituntusios savo adresus leidyklai, susipažinimui gauna po vieną egzempliorių nemokamai.

Leidykla „Atžalynas“ 14 Weilheim/Teck, Obere Grabenstr. 7.

„ŽIBINTAS“, KITOJ VIETOJ

Cellės lietuvių stovykla (anglų zonoje) iškelta į Soltau. Ryšyje su tuo „Žibinto“, literatūros laikraščio, leidimas gali laikinai sutrikti.

„Žibintas“ Nr.

MACEINOS VEIKALAS

Prof. dr. A. Maceina parašė didesnę studiją „Didysis Inkvizitorius. Dostojevskio Istorijos Filosofija“.

„Kelias į Tėvynę“ Nr. 5/7.

***

ĮVAIRENYBĖS

Milašius mėgo ir linksmai pagyventi

Milašius draugas Francis de Miomandre savo atsiminimuose apie poetą pasakoja, kad kas jis bebūtų buvęs: protestantas ar musulmonas, pirmoji eilė jis buvęs poetas. Daug kas jį iškėlė kaip kataliką, bet jis pakrypęs į religinę praktiką tik apie 40 m. amžiaus. Iki tol jis mėgęs linksmą ir laisvą gyvenimą. Kiek naktų Miomandre praleidęs su Milašium kabaretuose! Kiek naktų grįžę švintant girti! Bet kas kam darbo! Jie vistiek buvę visatos viešpačiai, o jų mintys skraidžiusios aukštybėse.

Miomandre aiškina, kodėl Milašius nebuvo savo laiku įvertintas. O tai todėl, kad jis savo idėjomis pralenkė bendraamžius. Šiuo metu Milašiaus raštų rinkinį leidžia šveicarų Egloffo knygų leidykla.

***

LENKŲ ŠAMOUJUS

Jeigu dabar gyventų Tadas Kosciūška, Adomas Mickevičius, Friderikas Šopenas ir Julius Slovackis, tai štai ką jie darytų:

Pirmasis — atsisakytų visų jo vardo divizių;

Antrasis — „Poną Tada“ pakeistų į „Pilietį Tada“ ir tikriausiai gyventų lietuvių stovykloje;

Trečiasis — nustotų DP teisių už pakėlimą triukšmo demonstruojant filmą iš jo gyvenimo;

Ketvirtasis — gyventų Romoje ar Šveicarijoje, bet nėrašytų laiško savo motinai, pasilikusiai tėvynėje, kad jai nepakenktų...

„Dziennik Polski“.